תורה אור

וכי הזאה יש לנו אמר ליה רמי בר חמא לא ליחוש ליה לסבא? אדהכי אתא רב עמרם אמר להו: הכי אמר רב - טמא מת טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ, ולית הלכתא כוותיה. א]‏(אמר מר זוטרא משמיה דרב ששת טמא שרץ טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ, ולית הלכתא כוותיה: ב]בכור נאכל שנה בשנה כו': מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא *דלשנה דידיה מנינן, מנא הני מילי? דאמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא °לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה איזוהי שנה ג]שנכנסת בחברתה הוי אומר שנה של בכור דבי ד]רבי תנא שנה בשנה *יום אחד בשנה זו ויום אחד בשנה זו לימד על הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד ה] (א) ודבי רבי מנא להו? ילפי מקדשים, וקדשים גופייהו מנלן? אמר *רב אחא בר יעקב אמר קרא °כבש ו]בן שנתו שנתו שלו ולא שנה של מנין עולם, ורב נאכל לשני ימים ולילה אחד מנא ליה? *נפקא ליה °מובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה להלן שני ימים ולילה אחד אף כאן שני ימים ולילה אחד ואידך

וכי הזאה יש לנו. בזמן הזה דכיון דאין עכשיו הזאה ז] בזמן הזה הערב שמש נמי לא בעי: לא ליחוש ליה לסבא. בתמיה וכי לא נחוש לכבוד רב עמרם שאינו כאן ואין טוב להורות שום הוראה עד שיבא: טובל ואוכל. ואין צריך הערב שמש: ולית הלכתא כוותיה. הש"ס קמהדר ליה: דלשנה דידיה מנינן. דאם נולד הבכור בניסן רשאי לקיימו עד ניסן אחר ולא אמרינן מתשרי שבשלמה שנת מנין עולם שלמה נמי שנת הבכור: זו שנה של בכור. כלומר דכי אזלת אחר שנת הבכור היא נכנסת בחברתה דכי הוי לבכור שנה אחת נכנסה שניה למנין עולם מתשרי: יום אחד בשנה זו. דכי שוחטו ביום אחרון לשנתו יכול לאוכלו אותו היום ויום המחרת שהוא משנה שניה דהיינו שני ימים: ולדבי ח] רבי מנא להו. דלשנה דידיה מנינן: מקדשים. מאחר קדשים הבאים בני שנה דכתיב בהו כבש בן שנתו: ט] ובשרם יהיה לך כחזה התנופה. בבשר משתעי בסדר ויקח קרח: תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה והמורם ממנה דהיינו חזה ושוק כיוצא בה הוא: ואידך

מדמעת י] דאע"ג דתרומת חוצה לארץ מדמעת כדתניא במנחות בפ' רבי ישמעאל (דף ") ושמא אפילו השניה במקומות השנויים במשנה אינה מדמעת ונראה לרבי דבין הכא ובין התם אף במקום שהחמירו להפריש חלה שניה לא החמירו להפריש שתי תרומות דהא לא מצריך במשנה להפריש שתים אלא בחלות ויש ליתן טעם שבחלה יש יותר לחוש שלא תשתכח משום דשייכא בכל אדם המגלגל עסתו אבל תרומה אין רגילין בה אלא בעלי קרקעות וממרחי תבואות: **וכי** הזאה יש לנו. ולא היה נראה יא] לומר שכשנטמאין במת היו הולכין ומזין בארץ וחוזרים ואוכלים בתרומה דמשום טומאת חוצה לארץ לא חשו בחלת חוצה לארץ אבל בכל יב] הטומאות דאורייתא אסור כל זמן שלא טבל כיון יג] דמן התורה *אפילו לחולין כי אין סברא שתקנו חלת כהן בחוצה לארץ שאין יכול לאוכלה אלא אם כן ילך ויזה בארץ ישראל ומטומאת המת אי אפשר ליזהר דאע"ג דצריכין ליזהר מחמת כהונתם מכ"מ מטומאת חרב שהיא כחלל אפילו על ידי אהל כדמוכח בנזיר בפ' כהן גדול (דף נג:) שמאהיל על חרב כמאהיל על המת ובריש אהלו' מוכח שהספוד נעשה כחלל ע"י אהל המת מאותם לא היו יכולים ליזהר וגם אין צריכין יד] לפרוש כממת כדתניא בריש תוספתא דאהלות כל טומאת המת שאין הנזיר מגלח עליה אין כהן מוזהר עליה ולהכי מסתברא שבלא הזאה וטבילה היו אוכלין אותה וצריך לפרש מתוך הלכה זו דהא דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ח) מן הנהר *עד אמנון ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן כו' ומבול יום אוכלה ר' יוסי אומר א"צ טבילה ואסורה טו] *לזרים כו' בטבול יום דבעל קרי מיירי ושרי בלא הערב שמש אע"פ שטומאה יוצאה עליו מגופו דאי בטמא מת וכי הזאה יש לנו טז] ור' יוסי אומר אפילו בעל קרי א"צ טבילה תדע מדקתני סיפא ואסורה לזבים ולזבות לנדות וליולדות ולא חשיב בעל קרי והשתא דסיפא לא צריכא אלא לר' יוסי כדקאמר בירושלמי לרבי יוסי נצרכה אע"פ שכתוב בה לר' יהודה דומה טעות סופר ולר' יוסי גרסינן ואגב גררא אפרש תחלה המשנה (שם) דתנן שלש ארצות לחלה מא"י עד כזיב חלה אחת מכזיב עד הנהר ועד *אמנס שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור יז] שמקום טומאה הוא ואין יכולין לשמור עצמן ופירותיהם בטהרה מחמת שסמוך הוא לארץ העמים וחלותיהן טעונות שריפה ולכך מפרישין שתי חלות אחת לאור שהיא חלה טמאה דאורייתא שפירותיהן גדילין בא"י ואחת לכהן שלא תשתכח תורת חלה ושל אור יש לה שיעור כדמפרש בירושלמי מפני שהוא מדברי תורה ושל כהן אין לה שיעור מפני שהוא מדברי סופרים והדר קתני *ומן יח] אמנס ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור ומפרש בירושלמי יט] ושל אור אין לה שיעור מפני שהיא נשרפת ושתיהן מדברי סופרים והדר קתני ומבול יום אוכלה ר' יוסי אומר א"צ טבילה ואסורה לזבים ולזבות לנדות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן והיא המשנה דמייתי בריש כל הבשר (חולין דף קד.) אלא שהש"ס מביאה שם בקוצר וכן דרך הש"ס להאריך ולקצר כשמביא משניות מטהרות ומזרעים ומשנה הלשון כפי הצורך כי ההיא דספק ביאה כ] שמביא הש"ס (פסחים דף י.) על משנת נכנס לבקעה והיא שנויה על משנה אחרת שלמעלה הימנה בסמוך לה במס' טהרות וכן משנה במסכת ערלה שמביא בהשוכר את הפועל במסכת ע"ז (דף סה:) בערלה כא] ובכלאי הכרם מצטרפין ר"ש אומר אין מצטרפין והיא שנויה באורך במס' ערלה (פ"ב מ"א) והש"ס מקצר שם במס' ע"ז כי אין כב] לומר שאותה משנה שמביא שם זו היא אותה כג] שלמעלה ששנויה בקוצר פרק קדשי מזבח (מעילה דף יז.) כי אין פירושם שוה כמו שפירש רבינו תם שאותה כד] של מעילה בצרוף לכזית ולמלקות דומיא דכל הנהו של אותו הפרק ואותה שמביא במסכת ע"ז מיירי כה] לנתינת טעם ולאסור במאתים בתערובתה כדמוכח גופה דמתני' דערלה ודוק ותשכח ולהכי מייתי במסכת ע"ז ראיה ממנה דאיסור ואיסור לא מצטרפין לר' שמעון לנתינת טעם ולאמן דפירש מילתיה דר' שמעון דקתני עלה ר' שמעון אומר אין מצטרפין היינו ליתן טעם דבהכי איירי תנא קמא ומילתיה דרבי שמעון דמעילה מפורשת בגמ' דמעילה (דף יח.) אין מצטרפין א"צ ליצרף דכל שהוא למכות והאי וניתנת לכל כהן הוי פירושא לכל כהן אפילו לכהן עם הארץ אע"פ שתרומת כו] (עם) הארץ אינה ניתנת אלא לכהן חבר שישמרנה בטהרה ובתרומת חו"ל לא גזרו שמא יאכלנה בימי טומאתו וכן משמע דומיא דמה ששנינו אחר משנה זו ואלו ניתנין לכל כהן כז] וחשיב בהדייהו הזרוע והלחיים והקבה וראשית הגז וכיוצא בהן מידי דלא שייך בהו איסור טומאה ומכ"מ אם יש חבר ועם הארץ לא יתן לעם הארץ כדאמר בפרק הזרוע (חולין דף קל:) מנין שאין נותנין מתנה לכהן עם הארץ שנאמר לתת מנת למחזיקים תורת ה' מחזיק בתורת ה' יש לו מנת ושאין מחזיק אין לו מנת ולא כמו שפירש הקונטרס בכל הבשר (שם דף קד:) דלכל כהן אתא לאשמועינן שאפילו אין מחזיק יתנו לו אלא א"ל דהא משנה שאחר זו אי אפשר לומר כן דקחשיב בה מתנות דאמרי עלייהו שאין ניתנות אלא למחזיקים אלא ודאי היכא דליכא חבר מיירי הכא א"נ אפילו איכא כח] חבר אלא שאינו צריך למתנות יתנו לעם הארץ עני שמצווים להחיותו שאם לא יתנו לו יצטרכו ליתן לו חולין והשתא דפרישית הא דקתני טבול יום אוכלה היינו טבול יום כט] (*קא בעי לה) ולא בעי הערב שמש ואע"פ שטומאה יוצאה עליו מגופו נראה ל] לומר דה"ה חלת האור בבבל ודידן אע"פ שאסורה למי שטומאה יוצאה מגופו לא בעינן הערב שמש ואין להחמיר יותר מחלת כהן דההיא משנה לא] ומאן דמחמיר בה לאוסרה בטומאת שרץ שרי לטמא שרץ לאחר טבילה ומיהו אין ראיה כל כך כי שמא אע"פ שהחמירו בה בטמא שרץ קודם טבילה כמו בבעל קרי בטבול יום דשרץ שמא הקלו בה יותר ובהלכות גדולות כתוב בהלכות חלה אמר רבינא הילכך נדה קוצה לה חלה ואכיל לה כהן קטן או מאן דטביל לקריו ועוד כתוב בהלכות גחלת דחלה בח"ל אין מפרישין אלא חלה אחת ושורפין אותה ונראה דעכשיו כיון ששורפין אותה לפי שאין להם הזאה בכל ח"ל צריך להפריש לב] שניה כמו מכזיב עד הנהר ועד א)אמנס שמפרישים חלה שניה שלא תשתכח תורת חלה ב): **ולית** הלכתא כוותיה. בהא דמצריך טבילה אלא אפילו טבילה לא בעי ולשון הקו' לא משמע כן: **שנה** בשנה איזהו שנה שנכנסת בחברתה. גבי כשכיר שנה בשנה לג] (ויקרא כה) שכירות של שנה זו אין משתלם אלא בשנה אחרת (ב"מ סה.) דרשינן בכל חד מענייהא דקרא לד] דגבי מעשר דכתיב שנה בשנה [א] דדרשינן לקמן (דף נג:) שאין מתעשר מן החדש על הישן ומן הישן על החדש וצריך לאוקמא הך שמעתא [ב] דשנה בלא רגלים שברגלים לתרוייהו לה] [ג] בכל שנה איכא בל תאחר כדאמר בפ"ק דר"ה (דף ה:) וא"ת והא מיבעי לכדדרשינן בתמורה פ' ולדו קדשים בסופו (דף כא:) לו] [ד] ואין נפסל משנה לחברתה ובן עזאי דריש בפ' שני זבחים (דף כט.) ובפ"ק דר"ה (דף ו.) המקריב אותו לא ירצה אותו בלא ירצה ומצריך התם תרי קראי חד לבכור וחד לשאר קדשים וי"ל דהך דשמעתין דהכא נפקא ליה לז] מדאחרים דהתם בזבחים (דף כט.) ובר"ה (דף ה:) ובתמורה (דף כא:) מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה כו' ובתמורה (שם:) נמי קאמר דאחרים מוקמי קרא דתאכלנו שנה בשנה לח] להכא והנהו דהכא נמי סברי כאחרים: ג) **הדר** אמינא בחזה ושוק של תודה. לר' עקיבא לית ליה כי הך סברא בסוף איזהו מקומן (זבחים דף נז.) ומפרש לט] ד) דהתם פליגי בהימנו ודבר אחר אי הוי היקש או לא:

שלא

א) אמנה ב) [ועי' תוס' חולין קה. ד"ה חלה] ג) שייך לדף כח ע"א ד) צ"ל התם דפליגי בהימנו כו'

[סא. ושם ד"ה ותרומתו]

יא א מיי' פ"ח מהלכות בכורות הלכה ח טוש"ע י"ד סימן שו סעיף ו:

יב ב מיי' פ"י מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו:

צריכה טבילה אפילו צ"ק

דברים טו

יט] כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלקיך לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך

כ] לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה במקום אשר יבחר ה' אתה וביתך

במדבר יח

יז] אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה'.

יח] ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה

אמנה צ"ק

נושא

- הא דאמרינן בכור נאכל תוך שנתו היינו שנה דידיה ולא אמרינן עד תשרי שהוא מנין עולם
- בכור נאכל ב' ימים ולילה א'

שיטה מקובצת

א] כוותיה אמר מר: ב] כותיה הבכור נאכל: ג] שנכנס בחבירתה: ד] דבי רבי תנא: ה] אחד ולדבי רבי מנא להו: ו] כבש אחד בן: ז] תיבות בזמן הזה נמחק: ח] ולדבי רבי: ט] מח"ד חלבם תקטיר ובשרם: י] תיבת דאע"ג עד תיבת ונראה לרבי מוקף בשני חצאי לבנה כי לפ"ד ראוי למחקן: יא] נראה לו לומר: יב] בכל טומאות דאורייתא: יג] כיון שהוא טמא מן התורה: יד] לפרושי טמנה כמו טמת כדתניא: טו] ואסורה לזבים כו': טז] לנו ולר' יוסי אפילו ב"ק: יז] שיעור פירוש שמקום: יח] ומן הנהר עד אמנס: יט] בירושלמי דשל אור אין כו' נשרפת ושל כהן יש לה שיעור מפני שהיא נאכלת ושתיהן: כ] ביאה בפרק השוכר את הפועלים שמביא: כא] בערלה וכלאי הכרם: כב] אין לנו לומר: כג] אותה של מעילה ששנויה שם כך בקצור בפרק קדשי: כד] של מעילה בצירוף: כה] מיירי בצירוף לנתינת: כו] תיבת עם נמחק: כז] כהן כו' וחשיב: כח] איכא כהן חבר שהוא עשיר ואינו רוצה לקבל ואפילו רוצה לקבל כיון שאינו צריך: כט] יום דבעל קרי ולא בעי הערב: ל] נראה לר"י דה"ה: לא] משנה דהא מאן דמחמיר בה לאוסרה בטמא מת וטמא שרץ קודם טבילה שרי כו'. ס"א לאוסרה בטומאת שרץ קודם טבילה שרי לטמא שרץ אחר טבילה: לב] להפריש חלה שניה: לג] בשנה בפרק איזהו נשך דדרשינן שכירות: לד] דקרא וגבי מעשר דכתיב כו' לקמן בפ' בתרא שאין: לה] לתרוייהו בלא שנה: לו] בסופו דאין בכור נפסל: לז] ליה כדאחרים דהתם: לח] בשנה ס"א לתאי דרבי הילכך סתבר דתני הא דהכא נמי: לט] ומפרש התם דפליגי בהימנו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולדבי רב מנא להו:

תמורה כה: ע"ש

[ערכין יח: נדה מג:]

ויקרא יב

זבחים מ. במדבר יח

לזרים צ"ק

אמנה צ"ק

מן הנהר ועד אמנה צ"ק

גליון הש"ס

גמ' דבי רב תנא. ע' שבת סג ע"ב תוס' ד"ה דבי:

דבעל קרי ולא בעי צ"ק

רבינו גרשום

וכי הזאה יש לנו.. בזמן הזה שהוא צריך להמתין שלישי ושביעי: וליה. הלכתא כוותיה. דלעולם טמא מת אינו אוכל בתרומה דאורייתא וכל הני באותה של אור קתני וכן בטמא שרץ בתרומת האור קתני: נאכל שנה בשנה להרך כל שנתו של בכור כדמפרש בגמרא בין תם בין בעל מום בזמן בהמ"ק שנאמר לפני ה' וגו': נולד בו מום בתוך שנתו. ואין שם כהן שיתנו לו: רשאי לקיימו כל י"ב חדש. עד שישלים שנתו שמא יבא כהן ויפלנו: האי רשאי דקאמר חייב הוא: לאחר שנתו. אם נולד בו מום אינו רשאי. אינו חייב לקיימו אלא ל' יום שהם חשובין שנה כדאמרינן בגמ': אלמא דנאכל נמי בשנה אחרת דכתיב שנה בשנה. ואם לא בא כהן עד ל' יום שוחטו ישראל ומולחו ותולהו עד שיבא כהן ויקחנו א) ואם יסריח יקברנו: אי זו היא שנה שנכנסת בחברתה הריא זו של בכור. שאם נולד בניסן או באייר אין אומרין לכשיבא תשרי שהוא ראש השנה כבר עיברה שנתו אלא נותנין לו י"ב חדש מיום שנולד והיינו נכנסת בחברתה אע"ג דשנתו נכנסת בשנת שניה למנין עולם אזלינן בתר שנתו דכל י"ב חדש הוי כאן שנה: להכי כתיב שנה בשנה דנקיט יום משנה

זו

א) דברי רבינו אלו צריך ביאור דלמה לא יאכלו הבעלים בעצמם קודם שיקריב דהא בכור בע"מ מותר לזרים וצ"ע.

הגהות צ"ק [א] [illegible] [ב] [illegible] [ג] [illegible] [ד] [illegible]